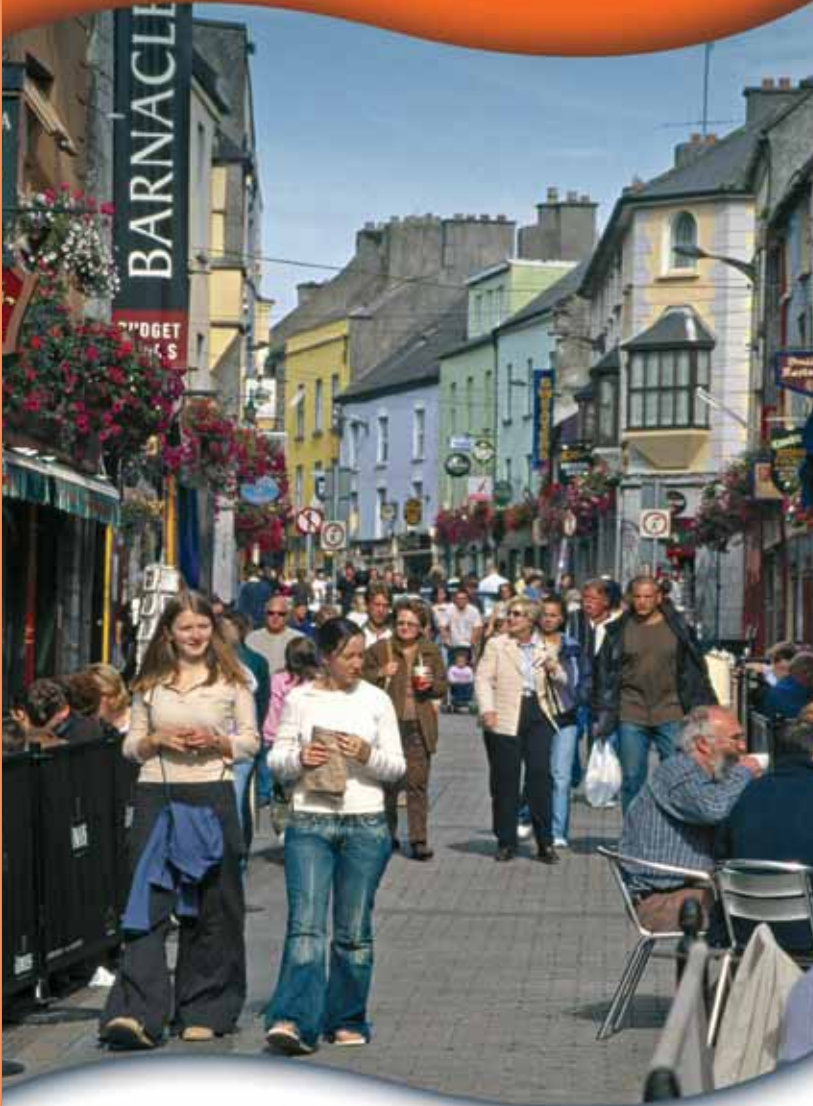

An tSlí a dToghtar Comhaltaí na nÚdarás Áitiúil

STRUCHTÚR ▶ INCHÁILITHEACHT ▶ CÉ A FHÉADFAIDH VÓTÁIL ?

SOCRUITHE VÓTÁLA ▶ CONAS A EAGRAÍTEAR AN TOGHCHÁN? ▶ IARRTHÓIRÍ A AINMNIÚ

TORTHAÍ AN TOGHCHÁIN ▶ CATHAOIRLEACH/MÉARA ▶ DLÍ THOGHCHÁIN ÁITIÚLA

AN VÓTÁÍOCHT ▶ VÓTÁIL ▶ AN COMHAIREAMH

Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtas Áitiúil
Environment, Heritage and Local Government

An tSlí a dToghtar Comhaltaí na nÚdarás Áitiúil

1

STRUCHTÚR AGUS COMHALTAS NA n-ÚDARÁS ÁITIÚIL

Tá 114 údarás áitiúil in Éirinn le 1,627 comhalta tofa mar seo a leanas:

	Líon na nÚdarás	Líon Iomlán Comhaltaí
Comhairlí Contae	29	753
Comhairlí Cathrach	5	130
Comhairle Buirge	5	60
Comhairlí Baile	75	684
Iomlán	114	1,627

Tá **Comhairlí Contae** freagrach as rialtas áitiúil sna 29 contae riaracháin (tá 26 contae geografacha ann, ach tá contae Thiobraid Árann agus Baile Átha Cliath roinnte i dhá agus trí chontae riaracháin faoi seach).

Tá **Comhairlí Cathrach** freagrach as rialtas áitiúil i gcathair Bhaile Átha Cliath, i gcathair Chorcaí, i gcathair na Gaillimhe, i gcathair Luimnigh agus i gcathair Phort Láirge.

Tá feidhmeanna áirithe rialtais áitiúil ag **Comhairlí Buirge** sna bailte sin atá níos mó.

Tá feidhmeanna teoranta ag **Comhairlí Baile** i 75 baile ar fud na tíre.

2

INCHÁILITHEACT DO THOGHADH

Tá gach saoránach de chuid na hÉireann nó gach duine a bhfuil cónaí orthu sa Stát de ghnáth, atá 18 mbliana d'aois nó os a chionn agus nach bhfuil faoi réir aon cheann de na dícháilíochtaí seo a leanas incháilithe le bheith tofa nó comhthofa chuig rialtas áitiúil nó a bheith ina chomhalta nó ina comhalta de rialtas áitiúil:

Dícháilíochtaí

- comhalta de Choimisiún na gComhphobal Eorpach;
- comhalta de Pharlaimint na hEorpa;
- Breitheamh, Ard-Abhcóide nó Cláraritheoir Chúirt Bhreithiúnais na gComhphobal Eorpach;
- comhalta de Chúirt Iniúchóirí na gComhphobal Eorpach;
- comhalta de Dháil Éireann nó de Sheanad Éireann;
- Breitheamh nó an tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste ceaptha faoin mBunreacht;
- comhalta den Garda Síochána nó comhalta lánaimsire de na Fórsaí Cosanta;
- státseirbhíseach nach bhfuil sé de chead aige nó aici, go sainráite, a bheith ina chomhalta nó ina comhalta de rialtas áitiúil faoina chuid nó faoina cuid téarmaí fostaíochta;
- duine atá fostaithe ag údarás áitiúil nach sealbhóir d'aicme, de thuairisc nó de ghrád fostaíochtaí é a bheith ainmnithe le hordú faoi *alt 161 (1)(b) den Acht Rialtais Áitiúil 2001*;
- duine atá fostaithe ag Feidhmeannacht na Seirbhísí Sláinte agus atá ar ghrád fostaíochta nó ar thuairisc fostaíochta atá ainmnithe le hordú ag an Aire Sláinte agus Leanaí;
- duine a bhfuil téarma príosúnachta ar feadh téarma is faide ná sé mhí a ghearr cúirt dlínse inniúla sa Stát á cur isteach aige nó aici;
- duine a mhainníonn aon chuid d'aon suim arna gearradh nó arna formhuiriú ag iniúchóir cuntas aon

rialtas áitiúil ar an duine sin, nó in aghaidh an duine sin a fóc;

- duine a mhainníonn breith chríochnaitheach, ordú nó foraihne cúirte dlínse inniúla a chomhlíonadh maidir le hairgead atá dlíte a aisíoc le rialtas áitiúil;
- duine atá ciontaithe i gcoir a bhaineann le ceachtar díobh seo a leanas, nó a bhfuil ciontú deimhnithe ar achomharc -
 - (i) déileáil chalaioseach nó mhí-ionraic a raibh tionchar aici ar rialtas áitiúil,
 - (ii) cleachtas éillitheach,
 - (iii) gníomhú nuair a bhóthas dícháilithe.

3

CÉ A FHÉADFAIDH VÓTÁIL I DTOGHCHÁN ÁITIÚIL?

Tá breis agus 3 mhilliún toghthóir do toghcháin áitiúil ann. Go ginearálta, tá gach duine atá os cionn 18 mbliana d'aois i dteideal a bheith cláraithe mar toghthóir toghcháin áitiúil don toghcheantar ina bhfuil gnáthchónaí ar an duine sin ann. Ní gá go mbeadh saoránacht ag duine le vóta a chaitheamh i dtoghchán áitiúil. Tá daoine a bhfuil cónaí orthu i gceantair uirbeacha faoi riaradh chomhairlí buirge agus chomhairlí baile i dteideal vóta a chaitheamh i dtoghcháin don chomhairle contae mar aon leis an gcomhairle buirge nó baile lena mbaineann.

4

CLÁR NA DTOGHTHÓIRÍ

Tiomsaíonn comhairlí contae agus comhairlí cathrach clár na dtoghthóirí gach bliain. Tá gach duine ar an gclár i dteideal vótála i dtoghchán áitiúil. Ní féidir le daoine a mbíonn an litir "L" trasna óna n-ainmneacha vóta a chaitheamh ach i dtoghchain áitiúla amháin. Foilsítear dréacht-chlár an 1 Samhain gach bliain agus cuirtear an clár ar fáil lena iniúchadh i leabharlanna, in oifigí poist agus i bhfoirgnimh phoiblí eile agus ar líne ar láithreán gréasáin na comhairle contae nó na comhairle cathrach. Is féidir le duine éileamh ar cheartúchán a dhéanamh ar an ndréacht-chlár go dtí an 25 Samhain. Is é nó í an cláraitheoir contae a bhreithníonn éilimh agus is féidir achomharc a dhéanamh chuig an gCúirt Chuarda maidir le cinneadh an chláraitheora contae. Bíonn feidhm le clár na dtoghthóirí an 15 Feabhra. Is féidir le daoine nach bhfuil ar an gclár iarratas "deireanach" a dhéanamh le bheith i bhforlíonadh a fhoilsítear roimh an lá vótaíochta i dtoghchán. Féadfar iarratas a dhéanamh ag tráth ar bith ach, ionas go bhféadfaí a bheith san áireamh don fhorlíonadh a fhoilseofar i dtoghchán ní mór an t-iarratas a bheith faighte ag an gcomhairle contae / cathrach 15 lá oibre ar a laghad roimh an lá vótaíochta.

5

SOCRUITHE VÓTÁLA

Tríd is tríd vótálann toghthóirí go pearsanta ag a stáisiún vótaíochta áitiúil.

Tá postvótáil ar fáil do chomhaltaí den Gharda Síochána, do na Fórsaí Cosanta agus do státseirbhísigh (agus a gcéilí) a bhíonn ceangailte le misin Éireannacha thar lear, chomh maith le toghthóirí a bhíonn ina gcónaí sa bhaile nach mbíonn ábalta vótáil ag stáisiún vótaíochta mar gheall ar thinneas coirp nó míchumas agus toghthóirí nach mbíonn ábalta vótáil ag a stáisiún vótaíochta mar gheall ar imthosca a gcoinneála i bpríosún de bhun ordú de chuid na cúirte. Féadfaidh duine a bhíonn fostaithe ag ceann comhairimh ar lá vótaíochta i ndáilcheantar eile nach é an ceann é ina bhfuil siad féin cláraithe chun vótála, iarratas a dhéanamh a bheith iontráilte i bhforlíonadh don liosta de phostvótálaithe.

Tá postvótáil ar fáil freisin do toghthóirí ar dóigh go gcuirfeadh a slite beatha cosc orthu vótáil ag a stáisiún vótaíochta áitiúil (lena n-áirítear mic léinn lánaimseartha atá cláraithe sa bhaile ach atá ina gcónaí in áit éigin eile agus iad ag freastal ar fhoras oideachais sa Stát). Faoin socrú sin, seoltar páipéar ballóide tríd an bpost chuig toghthóirí sa bhaile agus bíonn orthu socrú a dhéanamh Garda a bheith mar fhinné ar a ndearbhú céannachta sula marcálfar an páipéar ballóide agus é a sheoladh ar ais tríd an bpost chuig an ceann comhairimh.

Tá vótáil speisialta ar fáil do thoghthóirí a bhfuil cónaí orthu in ospidéal, i dteach altranais, nó in bhforas den sórt sin, agus nach bhfuil ábalta vótáil ag stáisiún vótaíochta mar gheall ar thinneas coirp nó míchumas. Tugtar an páipéar ballóide chucu san fhoras agus vótálann siad i láthair oifigh chéannais speisialta i dteannta Garda.

Is féidir toghthóirí atá faoi mhíchumas fisiciúil agus a bhfuil deacracht acu rochtain a fháil ar a n-ionad vótaíochta áitiúil, a údarú vótáil ag stáisiún a bhfuil rochtain níos fearr air sa dailcheantar.

6

CATHAIN A REÁCHTÁILTEAR TOGHCHÁIN ÁITIÚLA?

De ghnáth reáchtáiltear toghcháin áitiúla gach cúig bhliana i mí an Mheithimh. Is ar ordú ón Aire Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil a shocraítear an lá vótaíochta a bhíonn mar a chéile i ngach ceantar. Socraíonn an tAire an tréimhse vótaíochta freisin a mhairfidh ar feadh 12 uair an chloig ar a laghad idir 7.00 a.m. agus 10.30 p.m. I gcás deacrachtaí iompair nó drochaimsire, áfach, d'fhéadfadh sé tarlú go mbeadh vótaíocht ar bun ar oileáin roimh an lá vótaíochta agus go laghdófaí an tréimhse vótaíochta go dtí ceithre uair an chloig.

7

CONAS A EAGRAÍTEAR AN TOGHCHÁN?

Is é nó í ceann comhairimh an údaráis áitiúil a bhíonn freagrach as an toghchán do gach údarás áitiúil a reáchtáil. Is é an t-údarás áitiúil a íocann as costais reáchtála an toghcháin.

Tá na 38 údarás áitiúil is mó roinnte i dhá thoghlimistéar áitiúla nó níos mó agus reáchtáiltear toghchán i ndáil le gach toghlimistéar áitiúil don líon comhaltaí den chomhairle a bhíonn sannta don cheantar sin. Reáchtáiltear toghcháin do 258 limistéar ar an iomlán.

8

IARRTHÓIRÍ A AINMNIÚ

Is ceithre seachtaine roimh an lá vótaíochta a bhíonn an tréimhse (seachtain) ann chun iarrthóirí a ainmniú le rith i dtoghchán áitiúil. Is féidir le duine é nó í féin a ainmniú nó is féidir le toghthóirí chláráithe do thoghcháin áitiúla sa limistéar lena mbaineann é nó í a ainmniú. Is féidir duine a ainmniú le rith i níos mó ná ceantar amháin. Ní mór deimhniú cleamhnachta polaitíochta a bheith i gceangal le foirm ainmniúcháin iarrthóra de chuid páirtí polaitíochta cláráithe. Mura mbíonn aon deimhniú iniata, ní mór ceann amháin nó níos mó de na nósanna imeachta seo a leanas a chomhlíonadh sula rachaidh an tréimhse ama chun ainmniúcháin a fháil in éag:

- comhlánóidh 15 duine is aontóir é nó í atá cláráithe mar thoghthóirí áitiúla sa toghlimistéar lena mbaineann na dearbhuithe reachtúla agus beidh Coimisinéir Mionnaí, Feidhmeannach Síochána, Nótaire Poiblí, comhalta den Gharda Síochána nó oifigeach den údarás clárúcháin mar fhinné air sin.

nó

- lóisteálfaidh an t-iarrthóir, nó duine thar a cheann nó a ceann, éarlais de €100 leis an gceann comhairimh maidir le comhaltaí na comhairle contae nó le comhaltaí na comhairle cathrach agus éarlais de €50 maidir le comhaltaí na comhairle buirge nó le comhaltaí na comhairle baile.

Féadfaidh iarrthóir cleamhnacht pháirtí a bheith san áireamh aige nó aici ar an bpáipéar ainmniúcháin. Mura mbíonn cleamhnacht pháirtí ag an iarrthóir is féidir leis nó léi é nó í féin a chur síos mar iarrthóir "Neamh-Pháirtí" nó an spás cuí a fhágáil folamh.

Tá an t-iarrthóir nó an moltóir freagrach as a chinntiú go seachadfar an páipéar ainmniúcháin comhlánáithe chuig an gceann comhairimh roimh an tráth deiridh ar féidir glacadh le hainmniúcháin don toghchán.

Ní mór don cheann comhairimh rialú ar bhailíocht an pháipéir ainmniúcháin laistigh d'aon uair an chloig dá chur i láthair agus is féidir leis nó léi é a rialú go bhfuil sé neamhbhailí más rud é:

- nach mbíonn páipéar ainmniúcháin iarrthóra déanta amach nó sínithe i gceart; nó
- i gcás pháipéar ainmniúcháin iarrthóra nach comhalta de pháirtí polaitíochta é nó í, a roghnaigh a bheith ainmnithe trí dhaoine ar aontóirí iad, nach mbíonn an t-ainmniúcháin aontaithe mar is gá.

AN VÓTAÍOCHT

Is féidir leis an rialtas áitiúil cinneadh a dhéanamh cártaí faisnéise vótaíochta a eisiúint chuig gach toghthóir nó gan iad a eisiúint. Léiríonn an cárta sin dáta na vótaíochta, uimhir an toghthóra ar an gclár agus an stáisiún vótaíochta ina bhféadfaidh an t-iarrthóir vótáil. Seolann an ceann comhairimh páipéar ballóide freisin tríd an bpost chuig gach postvótálaí agus socraíonn sé nó sí go dtabharfaí na páipéir bhallóide chuig toghthóirí faoi mhíchumas fisiciúil a bhíonn cláraithe ar an liosta vótálaíthe speisialta.

Is iad na comhairlí contae / cathrach a cheapann na hionaid vótaíochta. Cuireann an ceann comhairimh stáisiúin vótaíochta ar fáil i ngach ionad vótaíochta. Dé ghnáth is scoileanna nó foirgnimh phoiblí a úsáidtear. Is é nó í an t-oifigeach ceannais le cúnaimh ó chléireach vótaíochta a dhéanann maoirsiú ar gach stáisiún vótaíochta. Féadfaidh gníomhaire, a chuidíonn le cosc a chur ar chionta toghcháin, ionadaíocht a dhéanamh do gach iarrthóir.

VÓTÁIL

Baintear úsáid as an gcóras PR-STV i dtoghcháin áitiúla (ionadaíocht chionmhar tríd an aon vóta inaistrithe).

Déanann an toghthóir iarratas ar pháipéar ballóide sa stáisiún vótaíochta, an lá vótaíochta trína ainm agus a sheoladh nó trína hainm agus a seoladh a lua. B'fhéidir go mbeadh ar an toghthóir cruthúnas céannachta a chur ar fáil agus, má mhainníonn sé nó sí sin a dhéanamh ní bheidh cead aige nó aici vóta a chaitheamh.

Glactar leis na cáipéisí seo a leanas chun críocha céannachta:

(i) pas;	(ii) ceadúnas tiomána;
(iii) cárta céannachta fostaí le grianghraf;	(iv) cárta céannachta mic léinn le grianghraf, arna eisiúint ag foras oideachais;
(v) cáipéis taistil le grianghraf agus ainm;	(vi) leabhar Coigiltis, leabhar Bainc nó leabhar Chomhar Creidmheasa ina bhfuil an seoladh sa toghlach luaite;
(vii) cárta Dheimhniú Cónaithe Sealadach;	(viii) cárta Bhiúró Inimirc Náisiúnta an Gharda Síochána;
(ix) seicleabhar;	(x) seic-chárta;
(xi) cárta creidmheasa;	(xii) teastas breithe;
(xiii) teastas pósta.	

Ní mór cáipéis bhreise a bheith i dteannta nithe (ix) go (xiii) a thugann seoladh an tsealbhora sa toghlach le fios.

Ní ghlachfar le nithe (vii) agus (viii) mar cháipéisí céannachta ach i dtoghcháin áitiúla amháin.

I gcás gur deimhin leis an oifigeach ceannais céannacht an toghthóra, stampáiltear an páipéar ballóide le marc oifigiúil agus tugtar don toghthóir é.

Caitheann an toghthóir vóta go rúnda i mboth vótála. Bíonn ainmneacha na n-iarrthóirí le feiceáil in ord aibítire ar an bpáipéar ballóide, chomh maith le grianghraf díobh, cleamhnacht pholaitíochta agus suaitheantas páirtí más ann dóibh. Léiríonn an vótálaí ord a rogha trí 1 a scríobh trasna ó ainm an chéad rogha, 2 trasna ó ainm an dara rogha, 3 trasna ó ainm an tríú rogha agus mar sin de. Ar an tslí sin tugann an vótálaí treoir don cheann comhairimh an vóta a aistriú chuig iarrthóir an dara rogha má bhíonn an chéad rogha tofa, nó curtha as an iomaíocht. Má tharlaíonn an rud céanna leis an iarrthóir a bhíonn mar an dara rogha, is féidir an vóta a aistriú chuig an tríú rogha agus mar sin

de. Filleann an vótálaí an páipéar ballóide ionas nach bhfeicfead an vóta a caitheadh agus cuireann sé nó sí i mbosca ballóide séalaithe é. Ní féidir le duine vótáil ach aon uair amháin sa toghchán.

Is féidir le daoine le lagú amhairc, daoine atá faoi mhíchumas fisiciúil nó daoine le deacrachtaí litearthachta cúnamh a fháil ón oifigeach ceannais nó ó chara.

Is féidir leis an oifigeach ceannais a ordú duine atá faoi amhras maidir le cion toghcháin a dhéanamh, a ghabháil.

AN COMHAIREAMH

Socruithe comhairimh

Tugtar na boscaí ballóide ar fad chuig lárionad comhairimh do gach rialtas áitiúil. Tá cead ag gníomhairí na n-iarrthóirí freastal ar an ionad comhairimh chun an próiseas comhairimh a mhaoirsiú. Sula dtosaíonn comhaireamh na vótáil osclaítear na clúdaigh litreach a bhfuil páipéir bhallóide na bpostvótálaithe agus na vótálaithe speisialta iontu i láthair ghníomhairí na n-iarrthóirí agus cuirtear na páipéir bhallóide sin in éineacht le páipéir bhallóide eile an rialtais áitiúil.

Cuirtear tús leis an gcomhaireamh ag 9 a.m. an lá i ndiaidh an lá vótaíochta. Osclaítear gach bosca ballóide agus seiceáiltear líon na bpáipéar ballóide i gcomparáid le tuairisceán a chuireann gach oifigeach ceannais ar fáil. Ansin measctar le chéile go maith iad agus sórtáiltear iad de réir na vótaí céad rogha a thairgead do gach iarrthóir agus ní ghlactar le páipéir neamhbhailí.

Cuóta

Is éard atá sa chuóta ná an méid is lú vótaí a theastaíonn lena chinntiú go dtoghfar iarrthóir. Déantar amach an cuóta trí líon iomlán na bpáipéar ballóide bailí a roinnt ar líon na suíocháin a bhíonn le líonadh móide suíochán amháin eile agus a haon a chur leis an toradh. Dá bhrí sin, dá mba rud é go mbeadh 40,000 páipéar bailí ann agus 4 suíochán le líonadh, is 8,001 a bheadh mar chuóta, i.e. $8,000 + 1$. Feictear leis an sampla sin nach bhféadfadh ach le ceathrar iarrthóirí (an líon le toghadh) an cuóta a bhaint amach.

Farasbarr a aistriú

Ag deireadh an chéad chomhairimh meastar aon iarrthóir má bhíonn líon na vótaí a fhaigheann siad comhionann leis an gcuóta, nó níos airde ná an cuóta, a bheith tofa. Má fhaigheann iarrthóir níos mó vótaí ná an cuóta, aistrítear an farasbarr vótaí go comhréireach chuig na hiarrthóirí a bhíonn fágtha ar an tsli seo a leanas. Más vótaí céad rogha ar fad iad vótaí an iarrthóra, cuirtear a chuid nó a cuid páipéir bhallóide i mbeartán faoi leith de réir an chéad rogha eile a bhíonn iontu. Déantar beartán eile de na páipéir neamh-inaistrithe (páipéir nach mbíonn rogha eile éifeachtach léirithe orthu). Más ionann an farasbarr agus líon na vótaí inaistrithe, nó má bhíonn sé níos mó, faigheann gach iarrthóir a bhíonn fágtha na vótaí ar fad ón mbeartán cuí de pháipéir inaistrithe. Má bhíonn an farasbarr níos lú ná líon na bpáipéar inaistrithe, faigheann gach iarrthóir a bhíonn fágtha líon vótaí ón mbeartán cuí de pháipéir inaistrithe a ríomhtar mar seo a leanas:-

$$\frac{\text{Farasbarr} \times \text{Líon na bpáipéar sa bheartán}}{\text{Líon iomlán na bpáipéar inaistrithe}}$$

Má thagann an farasbarr as páipéir aistrithe, ní scrúdaítear ach na páipéir sa bheartán is déanaí a aistríodh chuig an iarrthóir sin agus déileáiltear leis an mbeartán sin ar an dóigh chéanna le farasbarr comhdhéanta de vótaí céad rogha. Má fhaigheann beirt iarrthóirí nó níos mó, líon níos mó vótaí ná an cuóta, dáiltear an farasbarr is mó ar dtús.

Iarrthóir a chur as an lomaíocht

Mura mbíonn farasbarr ag iarrthóir ar bith nó murar leor an farasbarr chun duine de na hiarrthóirí a bhíonn fágtha a thoghadh nó fiú chun tionchar ábhartha a bheith aige ar dul chun cinn an chomhairimh, cuirtear an t-iarrthóir a mbíonn an líon is lú vótaí aige nó aici as an lomaíocht agus aistrítear a pháipéir nó a pháipéir chuig na hiarrthóirí a bhíonn fágtha de réir an chéad rogha eile a léirítear iontu. Má léirítear

gur iarrthóir atá tofa nó curtha as an iomaíocht cheana féin an dara rogha ar pháipéar ballóide, téann an vóta ar aghaidh chuig an tríú rogha agus mar sin de.

An Comhaireamh a thabhairt chun críche

Leantar leis an gComhaireamh go dtí go líontar na suíocháin ar fad. Más ionann líon na suíochán a bhíonn fós le líonadh agus líon na n-iarrthóirí a bhíonn fós san iomaíocht fógraítear go bhfuil na h-iarrthóirí sin a bhíonn fágtha tofa gan an cuóta a bheith bainte amach acu.

Athchomhaireamh

Féadfaidh ceann comhairimh na páipéir ar fad nó cuid díobh a athchomhaireamh ag tráth ar bith de chomhaireamh. Tá an t-iarrthóir nó gníomhaire toghcháin iarrthóra i dteideal athchomhaireamh a iarraidh ar na páipéir ar déileáladh leo i gcomhaireamh faoi leith, nó athchomhaireamh iomlán amháin a iarraidh ar na beartáin de pháipéir bhallóide ar fad. Nuair a bhítear ag athchomhaireamh ní fhéadfar cur as d'ord na bpáipéar. Nuair a thagann earráid shuntasach chun solais caithfear na páipéir a chomhaireamh ón bpointe ar tharla an earráid sin ann.

TORTHAÍ AN TOGHCHÁIN

Nuair a bhíonn an comhaireamh curtha i gcrích fógraíonn an ceann comhairimh torthaí an toghcháin agus tugann fógra poiblí ina leith agus tugann sé nó sí ainmneacha na gcomhaltaí tofa don rialtas áitiúil lena mbaineann.

Má thoghtar iarrthóir i níos mó ná toghlimistéar amháin, ní mór dó nó di deimhniú a thabhairt i scríbhinn, laistigh de thrí lá ón bhfógra poiblí faoi na torthaí maidir leis an limistéar ar mian leo ionadaíocht a dhéanamh air. Déileáiltear le folúntais a thagann chun cinn dá bharr sin mar chorrholúntais.

ACHAINÍ CÚIRTE

Is féidir le duine ar bith atá 18 mbliana d'aois nó os a chionn torthaí toghchán áitiúil a cheistiú trí achainí a dhéanamh sa Chúirt Chuarda laistigh de 28 lá ó fhógairt na dtorthaí. Is féidir an toghchán a cheistiú ar fhoras díth cáilíochta, ar sheoladh an toghcháin a bhac nó a chosc nó a thoirmeasc ar aon bhealach eile, nó dearmad nó mírialtacht eile. Caithfidh an Chúirt Chuarda ag triail achainí toghcháin, toradh ceart an toghcháin a chinneadh, agus d'fhéadfadh sí chun na críche sin, a ordú na vótaí a athchomhaireamh. D'fhéadfadh an Chúirt an toghchán nó cuid den toghchán sa toghlach a dhearbhu neamhbhailí, agus sa chás sin reáchtálfar toghchán eile chun na suíocháin folamha a líonadh.

CATHAOIRLEACH/MÉARA

Toghann rialtais áitiúla Cathaoirleach nó Méara (Ard-Mhéara i gcás Comhairlí Cathrach Bhaile Átha Cliath agus Chorcaí) as i measc a gcuid comhaltaí gach bliain. Bíonn an Cathaoirleach i gceannas ar chruinnithe na comhairle ar fad.

CORRFHOLÚNTAIS

Is trí chomhthoghadh sa rialtas áitiúil lena mbaineann a líontar corrfholúntais a thagann chun cinn i gcomháltas na n-údarás áitiúil tofa. Sealbhaíonn an comhalta comhthofa an suíocháin faoi na coinníollacha céanna a bhíonn leis na comhairleoirí tofa, go dtí an chéad toghchán eile.

16

CAITEACHAS & SÍNTIÚIS

Is leis an Acht um Thoghcháin Áitiúla (Síntiúis agus Caiteachas a Nochtadh) 1999, arna leasú, a dhéantar rialáil ar caiteachas agus ar shíntiúis ag toghcháin áitiúla.

17

DLÍ THOGHCHÁIN ÁITIÚLA

Tá an dlí a rialaíonn toghcháin áitiúla go príomha sna forálacha dlí seo a leanas:

- An tAcht um Thoghcháin Áitiúla (Achainíocha agus Dícháilíochtaí) 1974
- An tAcht Toghcháin 1992
- Na Rialacháin um Thoghcháin Áitiúla 1995
- An tAcht Toghcháin (Leasú) 1996
- An tAcht Toghcháin 1997
- An tAcht Rialtais Áitiúil 1998
- An tAcht um Thoghcháin Áitiúla (Síntiúis agus Caiteachas a Nochtadh) 1999
- An tAcht Toghcháin (Leasú) 2001
- An tAcht Rialtais Áitiúil 2001
- An tAcht Rialtais Áitiúil (Uimh. 2) 2003
- An tAcht Toghcháin (Leasú) 2004
- An tAcht Toghcháin (Leasú) 2006
- An tAcht Toghcháin (Leasú) 2009

Is féidir na forálacha dlí sin a cheannach ón Oifig Dhíolta Foilseachán Rialtais, Teach Sun Alliance, Sráid Theach Laighean, Baile Átha Cliath 2. (Teileafón: 01-6793515).

Bileoga Eolais Eile

Seo a leanas bileoga eolais eile atá ar fáil sa tsraith seo:

An tSlí a dToghtar an tUachtarán

An tSlí a dToghtar an Dáil (Teach Íochtarach na Parlaiminte)

An tSlí a dToghtar an Seanad (Teach Uachtarach na Parlaiminte)

Parlaimint na hEorpa: An tSlí a dToghtar Ionadaithe na hÉireann

An Reifreann in Éirinn

Clár na dTogthóirí

Eolas do Vótálaithe faoi Mhíchumas

An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil
Feabhra 2009.

www.environ.ie

Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil
Environment, Heritage and Local Government

Printed on recycled paper